

is nescius, adiit post se in praesenti vita non diu victuram. 58. *Abbatissam Richburgam interrogans* -- interrogans praefatam Abbatissam R. quae secum illuc venerat, & sibi semper aderat;

Pag. 207. lin. 1. *At illa, ubi sunt, inquit, pallia &c.* -- nil superesse didicit, nisi pallium, quod superponendum feretro suo iusserat reservari. Illud, inquit, affer, ut nostro nepoti in pignus amoris donetur. 8. *Hac munera, nostri sint monumenta* -- istud charitatis donum mei apud te sit commonitorium. 11. *Ut si Domina nostra obitus eveniat &c.* -- ut si secus acciderit, citius renunciare possit, ut iterum adveniamus. 16. *ibique medicinalem &c.* -- ibi medicinalem potionem accepit, moxque relictina morte obiit. Sicque prophetia famulae Dei completa. Divinis officiis & eleemosynis fecit memoriam agi. 25. *ut Presbyteros & Sanctimonialibus convocarent* -- convocatio Presbyteris & Sanctimonialibus, quae ad exsequias suas attinerent, preparari fecit. 31. *Post haec praecepit, ut omnes exirent* -- Post haec exceptis ipsius ministris, omnibus iussu ejus egressis, post salutaria monita, *Mathildis* nepti suae, filiae *Otonis* Imperatoris, ipsius loci Abbatissae, ac saepe dictae R. Northusumensi monasterio praelatae, exhibita; Post peccatorum confessionem Presbyteris & Sanctimonialibus factam; Post ista, inquam, omnia, peractis missarum solemnibus, communionem corporis & sanguinis Christi accepit, ac deinde, ut psalmi coram se cantarentur, & passiones Christi legerentur, admonuit. Ipsa vero oculis & manibus elevatis, animo & spiritu jam in caelum suspensa, jacebat. 59. *propriis manibus imponens cinerem capiti* -- cinerem propriis manibus supponebat capiti.

Pag. 208. lin. 9. *Igitur sepelierunt corpus in Basilica S. Servatii &c.* -- sepulta est autem in Basilica S. Servatii; Sic ipsa proposuerat; juxta sepulchrum Regis *Henrici*. Igitur Beata *Mathildis* Regina, genere Saxonica, Regis *Henrici* relicta, plena omni honore, plena operibus bonis & eleemosynis, cunctis divitiis distributis servis Dei & ancillis ac pauperibus, anno Domini incarnationis DCCCCLXVII. viduitatis autem suae XXXI. II. Id. Martii, sabbatho primae hebdomadae quadragesimae, ea scilicet hora, qua pauperes in quadragesima semper recreare consueverat, id est, nona, de labore ad requiem cum fructu sexagesimo transit, reddente illi Domino coronam justitiae, propter quod tanta & talia, dum adhuc viveret, non destitit agere. Multorum festivitates Sanctorum in Ecclesia celebrantur, &c. vid. lin. 17. seqq.

XXVII.

EMENDATIONES ET SUPPLEMENTVM
CHRONICI WEINGARTENSIS MONACHI DE GVELFIS
PRINCIPIBUS.

Ex MSto.

Pag. 781. lin. 20. igitur - - - hujus. leg. *igitur rationis hujus*, 43. jam majori. - - *tam majori*, pag. 782. lin. 1. leg. *successores suos*, 4. quia - - *quod*, 13. *festinarius* - - *festinatis*, 25. primo - - *tertio*, 48. *Ethiogonem* - - *Ethichonem*, 50. *Stutzina* - - *Schuzina*.

pag. 783. lin. 1. *Eiifilingen* - - *Enfilingen* ibid. *Andiliungen* - - *Andilungen*, 2. *Lugenetz* - - *Lugenetz*, 6. *ministrilibus* - - *ministerialibus*, 8. *Herili Sella* - - *Heciliscolla*, ibid. *Raprechceswilare* - - *Raprechteswillare*, 12. *Richluit*, leg. *fuit Richlint*, 13. *Cono* - - *Cuno* ibid. *Leapaldum* - - *Leopaldum*, 17. *Diehon*, 22. *Gaubac* - - *Cubach*, 23. *Uringen & Selinbach* - - *Uringen & Selmbach*, 24. *natura debitum*, 25. *humatus*, 26. *WELFONE* leg. *WELFONE SECUNDO*, 27. *Glihtberg* - - *Glihtberg*, 28. *Juitham* - - *Imizam*, 29. *Moringen* - - *Moringen*, 30. *Clismam* - - *Elisnam*, 34. *Duce Suevia Imperatori Conrado Salico*, tria illa vocabula: *Suevia*, *Conrado Salico*, defunt in MSto.

pag. 784. lin. 2. quam Atho ditissimus Marchio Estensis Italiae. leg. *quam Azzo ditissimus Marchio Italia*, confirmante conjecturam, editioni nostrae annotatam, Manufcripto. 3. *Elisma* - - *Elisma*, 10. *convocatis Dominis* leg. *convocatis suis*, 12. *IMPERATORI RESTITIT* - - *IMPERATORI VERONAE RESTITIT*, 17. *Wingartin* - - *Winigartin*, 18. & qui. leg. *avi* ex MSto, juxta conjecturam. 29. *Bawaria*, 43. *Baldubini* - - *Balduvini*, 49. *Zwifalten* - - *Zwivitalm*.

pag. 785. lin. 1. *Buchorn* - - *Bouchorn*, 5. *volens de* - - *volens Deo*, 8. *sancta loca*, 8. *Utamut* - - *Utamut*, quemadmodum jam ex conjectura emendaveramus 19. *MEHTILDAM* - - *MAHTILDAM*, 23. *quique & utriusque*, 33. *domino* - - *dominio*, 38. *potentes* - - *potenter*, 40. *Magmonis* - - *Magmonis*, ibid. *sua de est* in MSC, ibid. *Vulfildem*, 42. *filias suas*, ibid. *Coitholdo*, 43. *sororem ejus quidam*, omissa voce *Berchtam*, 46. *Alicugam* - - *Ailiegam*, 47. *Schiten* - - *Schirin*,

Pap. 786.

Pag. 786. lin. 6. Haringen -- *Zaringen*. ibid. verba : ex qua Odocarum primum Marchionem genuit ; defunt in MSto. 7. *Theopoldo* ibid. *Theopoldi* ibid. Cambiensis, deest in MSto. 8. *Voheburch* -- *Voheburch*. 51. *Clarevallenfe*. 33. *contio* -- *concio*. 34. ad autumnum -- *in autumnum*. 35. in MSto est *Nu-ruberg*, *Gredingen*. (*Gredingen* est præfectura in Episcopatu Eichstetensi.) 40. *omni fidelitate* -- *cum omni fidelitate*. ibid. *dolo* vocavit -- *dolo, ut ajunt, vocavit*. 43. *Falschenstein* -- *Falchenstein*. 46. *Sorori suæ Marchionissæ de Stira* -- *Sorori suæ Sophia Marchionissæ*. verb. *de Stira* in MSto defunt.

Pag. 787. lin. 1. *Nocte monitus*. leg. *nocte armato milite minus caute in castra irrueret*, *Henricus pramonitus*. 10. *Cougindorf* -- *Tougindorf*. 16. *Wolferatenhusen*. *constituunt* -- *substituunt*. 22. *omnes omnes suos*. 25. *Tonstauphen* -- *Toumstauphen* sed reëditus editum. 30. *Wolferatenhusen*. 38. *quam diu qui diu*. 39. *Tun-stouphen* -- *Tumstouphen*. 49. *aliquid* -- *aliqua*. 43. *Caluwe*. 47. *milites sin eo milites suos in eo*. 48. *Gindeluingen* -- *Sindelninge*.

Pag. 788. lin. 3. *Uxoris Stouweburch* -- *uxoris suæ Scouweburch*. 4. *Lewstein* -- *Loustein*. 11. *castro*, aliis -- *castro ac aliis*. 16. *totam* -- *totam quadragesimam*. 19. *Leopaldo*. 31. *advocaretur* -- *revo-caretur*. 36. *fluvium* -- *fluvium Enum*. 39. *Clarevallenfe*. 41. *initio* -- *merito*. 45. *quæ in* -- *quæ & in*.

Pag. 789. lin. 10. *Ut generali* -- *ut in generali*. 18. *simul* -- *similes*. 20. *Ratisponæ in brevi* -- *Ratisponæ præfigitur* ; *Quo veniens, regalia quidem, multis illectis promissis, reddidit : sed ad ea, quæ uberi-us inter eos tractanda erant, dies in brevi*. 50. *Wimsparg* -- *Winisperch*. 45. verb. *de Austria* defunt in MSto.

Pag. 790. lin. 4. *Hocque* -- *hoc*. 8. *Cathouwe* -- *Tachouwe*. 12. *geberra* -- *gwerra*. 45. *Mathildis*.

Pag. 761. lin. 4. *Usque* -- *versus*. 5. *Gwelfi* -- *Gwelfoni*. 14. *Tubingen* -- *Tuingen* & paulo post *Touingen*. 18. *accipiens* -- *recipiens*. 35. *Coningen* -- *Touingen*. 46. *auxilium* -- *in auxilium*. 48. *in modum vallis* -- *in modum vallis eminentem*. 49. *de Veringen* -- *de Veringen signum ferente*.

Pag. 792. lin. 2. *Gwelfo* -- *Gwelfo ipse*. 3. *comitatus* -- *comitatus*. 6. *vastatione* -- *investatione*. 7. *omnis* -- *Comitis*. ibid. *Invallere* -- *Uvillare*. 14. IV. III. 23. *fluvium* -- *fluvii*. 29. *revertuntur* -- *re-vertitur*. 34. *Cuningen* -- *Tuingen*, pro qua voce editum alias habet *Tubingen*.

Lin. 36. & 37. Post verba :

Translata sunt autem, & ossa Gwelfonis nostri, & in Mona-sterio Staingaden à patre suo fundato repo-sita sunt ;

adduntur in MSto. Steingadensi sequentia.

Igitur Gwelfo senior, post obitum filii nullatenus hæredem suscepturum se de conjugate raturus, cum & illa minus diligeretur, & alienorum magis amplexibus delectaretur ; studuit per omnia so-lenniter vivere, venationibus insistere, conviviis & voluptatibus deservire, in festivitibus & variis donationibus largus apparere. Itaque ne talibus rebus minor sumtus contingeret, Prin-cipatum *Sardinia*, Ducatum *Spoleti*, Marchiam *Tuscia*, & egregiam curtem *Elefinam*, (a) quæ domus dicitur *Domina Mathildis*, cum suis appendiciis, Imperatori *Friderico* sororio suo, tradidit ; auri & argenti quantitate, quam postulabant, acceptâ. Cujus pecuniæ non modicam partem di-versis Monasteriis pro remedio animæ suæ distribuit, maximè tamen *Steingadiensi Ecclesia*, quam fundaverat, obtulit ; cuius & artifices, tam murorum quam aliarum ædium, quoad usque vixit, singulis annis per se remunerare voluit. Eodem etiam tempore convocatis optimatibus tam Ba-variarum quam Sæviarum in plano *Lyci* ultra *Augustam*, in loco, quid dicitur *concio Legum*, solenne (b) Pentecosten celebravit, innumerabilemque multitudinem, undecunqve coadunatam, laute pa-vit. Omne demum patrimonium suum *Henrico* fratrueli suo, Duci *Saxoniarum* & *Bavariarum*, conven-tione facta, tradere spopondit : Sed orto inter eos dissensionis scandalo, ipsam transactionem ad Imperatorem *F.* & ejus filios convertit. Imperator ergo *F.* vir omnibus sagax & providus, in auro & argento toto nisu satis faciens avunculo, traditam sibi hæreditatem lege gentium possedit : & quædam in signum possessionis sibi retinuit ; reliquis vero ipsum *Gv.* inbeneficiavit, quædam & de suis superaddidit. Exceperat tamen idem *Gv.* quædam prædia, quæ jam dudum pro remedio ani-mæ suæ daturum se Deo voverat, scilicet, *Vidanshoven* cum suis appendiciis, quod *S. Petro* in *Au-gusta* donavit ; *Berge* & *Wilate* cum suis appendiciis, quæ *S. Martino* in *Weingarten* delegavit ; *Widergeltingen* & curiam in honorem *Sardis*, (c) singula cum suo jure, quæ *S. Johanni Baptista* in

(a) Errat autor, confundens surtem *Elisnam* in Italia, quæ ab *Irmengarde* Cunigundis matre, *Azonis* socru venit, cum domo seu hæreditate *Mathildis*, quæ serius ad *Gwelfos* pervenit, per maritum scilicet ejus *Gwelfum*, *Gwelfi* filium, *Azonis* & *Cunigundis* nepotem. (b) Solenniter. (c) In *MSto* *Weingarten* ita legitur : *Curiam in Horem*, id est, *Stadel*, & bona *Schar*.

verba: DE CAPTIVITATE REGIS ANGL. 16. præcipitatum -- vento præcipitatum, post lin. 22. DE SECUNDA EXPEDITIONE. 27. disposuit -- disposito. 34. Winigartensi. ibid. Beengartin. Berngartrutte. 37. fortis -- fratris. 38. consumpta -- resumpta. 40. pridie -- pridem. 43. intigni. in infigni. 48. Imperator -- Romanus Imperator. 52. assidere refert -- à sydere refert, id est, differt. 53. sydus -- fidus. 48. una scilicet stella.

XXVIII,

EXCERPTA DE GVELFIS.

EX VITI ARENPECK PRESBYTERI FRISINGENSIS
CHRONICA BAJOARIORVM

EX MS^{to}

*De Duce Bavarie Conrado, qui & Chuno; qui
exul obiit.*

Conradus, qui & Chuno, Ducatum Bavarie ab Imperatore Hainrico tertio Anno Domini M. XLIX. recepit. Deinceps anno M. LIV. dictus Chuno, Dux Noricorum, foederatis sibi Hungaris, graviter rebbellat. Qui ab ipso Hainrico Imperatore, à quo constitutus, ob perfidie sue culpam à Bavaria expulsus, anno Domini M. LX. in Pannonia exul male moritur. Deinde Imperator auctoritate Imperiali uxori sue Agneti Imperatrici, nobilissimi Gallicarum Principis Guillelmi, Pictaviae & Aqvitanie Ducis Sorori, Ducatum Noricum donavit.

De Imperatrice Agnete, qua Bavariam rexit.

Agnes Imperatrix Ducatum Bavarie uberi pace septennio gubernavit. Sed, quia dissensionem in regno, ecclesie perturbatio, monasteriorum destructio, totius justitie ac religionis concuscatio, & multa incommoda oriebantur: ipsa nobilissima Imperatrix, Regis Hainrici Genitricis rerum permutationes considerans, tædio affecta vel potius divinitus compuncta, Ducatum Bavarie deposuit, & regni gubernacula penitus pro Christo contemnens, anno Christi M. LXIX. ad monasterium Fruteriam religiose vivens, se contulit. Ac inde Romam veniens, XX. annis vidua permanens, & per aliquot tempus ibidem subsistens ibique dignis pœnitentie fructibus mira interviens humilitate, post aliquot annos in Domino præsentem vitam finivit anno Domini M. LXXVII. & in ecclesia Beatæ Petronellæ honorifice in tumba marmorea est sepulta.

De Ottone Duce Bavarie, quem Eginus diffamat.

Otto Dux Bavarie ab Agnete Imperatrice constituitur. Hic itaque Saxo genere, Vir amplissime nobilitatis, prudentia rebusque bellicis per paucis erat comparabilis, & in tanta apud universos primates excellentia habitus, ut Rex Hainricus, qui jam Saxonibus omnino suspectus & invidus erat ipsum contra se in regni fastigium elevari posse formidaret, si res sua secus cederet. Hinc perveritatis materiam arripiens quidam Eginus, mediocri natus loco, rebus admodum tenuis audaciatamen & nequitia satis diffamatus; patrocinantibus quibusdam regis fidelibus, curiam irrepit, & magnum illum heroem, qui eum nunquam noverat, secum de Regis nece tractasse commentus est: se ipsum etiam, ut mos est, Potestati regia vadem obtulit, quousque campali duello cum Duce conficiens, vera comprobaret, quæ retulit. Quid multa; placitis vel colloquiis regalibus, uno Moguntia, altero Goslarie conditis, Otto cum Eginone, utpote Dux cum latrone, primas cum ignobili, congregari contempsit: sua tamen innocentia vel Eginonis improbitas minime latuit. Sic Ducatum Bavarie Otto, ut reus læsæ Majestatis, amisit 1071. quem Welfo quidam, illustris & acer atque bellicosus, natus Suevus, accepit: anno Christi M. LXXII. Hainricus Rex IVtus, Ottonem usque quaque persecutus, quam plures munitiones ejus destruxit, prædia vastavit, & ut vere rei publicæ hostem omnino eum delere pertractavit. Econtra ille, militibus electis instructus; ipse quoque manu fortissimus, & animo nimis efferatus; quia cum regis copiis configere non poterat, nunc præda, nunc flammis, nunc etiam ferro, quocumque se fors obrulit, suas injurias ulcisci satagebat. Demum Bavarie cessit, Saxoniamque ingreditur, ubi conjuratio magna in Regem subsecuta dinoscitur. Welfo nihilominus Ducatum obtinuit. Huc usque ab Heinricho Duce Bavarie, fratre primi Ottonis Cæsaris, Duces Bavarie; qui omnes à Saxonibus orti videntur. Deinde Svevi subintrarunt usque ad Ottonem Schirenssem Palatinum de Witelspach.

De Guel-